

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Полілог культур: філологічна та культурологічна освіта в контексті сталого
розвитку» (м. Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.)

Карпеко А.О.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
alinakarpeko2005@gmail.com

Тютюнник О.М.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
fomunae@gmail.com

**АБСУРД ЯК МОВА ПОКОЛІННЯ: ЧОМУ КНИГА ЛЬЮЇСА КЕРРОЛА
«ПРИГОДИ АЛІСИ В ДИВОКРАЇ» ЗАЛИШАЄТЬСЯ АКТУАЛЬНОЮ В
ЦИФРОВУ ЕПОХУ**

The article explores the phenomenon of absurdity as a generational language, focusing on Lewis Carroll's «Alice's Adventures in Wonderland» and its relevance in the digital age. It argues that the absurd, once perceived as playful nonsense, has become a powerful metaphor for contemporary communication shaped by algorithms, memes, and fragmented narratives. The study highlights how Carroll's text anticipates the logic of digital discourse, where paradox, irony, and illogicality serve as tools of cultural expression. Ultimately, Alice emerges not only as a literary classic but also as a symbolic framework for understanding the dynamics of modern digital culture.

Абсурдизм у літературі давно перестав бути лише «ігровим нонсенсом». У цифрову епоху він перетворився на універсальну метафору комунікації, де парадокс, іронія та нелогічність стали інструментами культурного висловлювання. Льюїс Керрол у «Пригодах Аліси в Дивокраї» передбачив цю логіку: його текст демонструє, як порушення правил мови та мислення створює нові сенси, що сьогодні резонують із цифровим дискурсом мемів, алгоритмів та фрагментованих нарративів.

Актуальність «Аліси» у цифрову епоху пояснюється здатністю її автора передбачити логіку абсурду, яка сьогодні стала основою культурного дискурсу, і саме ця стратегія робить його текст пророчим для сучасної культури. У свою чергу, Н. Рані доводить, що меми є «a mirror, a magnifier, and a jester of our times» (Rani, 2025, p. 278), що підтверджує: абсурдизм — це не лише літературний прийом, а й жива мова покоління, яка формує нову парадигму комунікації.

У дослідженні М. Мокбеля (Moqbel, 2023) підкреслено, що Керрол систематично порушує норми логіки та прагматики, створюючи ефект комічного й водночас критичного. Автор зазначає: «It seems that the exchanges between Alice and the inhabitants of Wonderland turn out to be funny, absurd, and even nonsensical due to violating the well-established rules of pragmatics» (ibid., p. 830). Приклад із

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Полілог культур: філологічна та культурологічна освіта в контексті сталого
розвитку» (м. Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.)**

Голбукою, яка доводить, що дівчатка – це «різновид змій», бо вони їдять яйця, показує, як абсурдні силогізми оголюють обмеженість дорослого мислення: «The Pigeon's generalization that little girls are a kind of serpent is based on this faulty logic» (Moqbel, 2023, p. 827). Такі аргументи не лише смішні, а й відображають розрив між дитячим і дорослим світами.

Абсурд у Керрола не лише комічний, а й філософський. Зокрема, велике місце в тексті займають проблеми ідентичності. Це питання перегукується з екзистенціалістською традицією Камю, де абсурд стає способом осмислення людського існування. У цифрову епоху ця криза ідентичності проявляється у віртуальних просторах, де особистість часто розчиняється у потоках інформації, аватарів та алгоритмів. Таким чином, «Аліса» стає не лише дитячою казкою, а й текстом, що передбачає сучасні дискусії про «я» у світі цифрових симулякрів.

У дослідженні Н. Рані (Rani, 2025) акцентовано, що меми стали новою формою літературної сатири: «Memes are not just trivial entertainment – they are a digital evolution of literary satire» (Rani, 2025, p. 278). Їхня сила полягає у використанні іронії, абсурду та пародії для критики суспільних норм. Це напряду перегукується з логікою Керрола, де нонсенс і парадокс стають інструментами сатири на вікторіанське суспільство. Як у «Алісі» абсурдні діалоги оголюють несправедливість суду чи абсурдність освітньої системи, так і меми у цифровій культурі висміюють політику, капіталізм чи соціальні стереотипи.

Сучасні меми часто базуються на постіронії та абсурдному гуморі. Це свідчить про те, що абсурд став мовою покоління, яке через хаотичні й нелогічні образи виражає власну недовіру до усталених норм. М. Мокбель показує, що Керролл порушує принципи кооперації Грайса та принципи ввічливості Брауна і Левінсона (Moqbel, 2023). Наприклад, питання *Why is a raven like a writing-desk?* (Carroll, 2015, p. 97) не має відповіді, але створює комунікативний парадокс. Це нагадує сучасні «порожні» меми, які функціонують як культурні маркери, навіть якщо вони позбавлені сенсу.

Керролл висміює абсурдність вікторіанських інституцій – суду, освіти, моралі. Сьогодні аналогічну функцію виконують меми, які критикують політику, економіку чи соціальні стереотипи. Як зазначає Н. Рані: «Memes fulfill many literary functions of satire: they critique, entertain, parody, and provoke thought» (Rani, 2025, p. 278). Це означає, що абсурдизм став універсальним інструментом культурної критики, який переходить від літератури до цифрових медіа.

«Аліса» стала одним із ключових текстів для постмодерністської культури та впевнено входить в метамодерністський контекст. Її інтертекстуальність —

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Полілог культур: філологічна та культурологічна освіта в контексті сталого
розвитку» (м. Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.)**

численні алюзії, парадокси та мовні ігри – перегукуються з сучасними цифровими практиками, де користувачі створюють нові сенси через ремікс, пародію та іронію. У цьому сенсі абсурдизм Керрола можна розглядати як ранню форму постмодерністського мислення, що пізніше реалізувалася у вигляді мемів, гіфів та цифрових нарративів.

Ще один аспект – освітня функція абсурду. У «Алісі» абсурдні діалоги показують обмеженість традиційної освіти, яка ґрунтується на механічному заучуванні. У цифрову епоху абсурдні практики – від мемів до іронічних відео – теж можуть сприйматися як спосіб навчання критичному мисленню, адже вони змушують сумніватися у «заданих» істинах і шукати нові інтерпретації.

Отже, проведений аналіз доводить, що абсурдизм у «Алісі в Дивокраї» Льюїса Керрола та в сучасній цифровій культурі є не випадковим стилістичним прийомом, а універсальною мовою покоління. Він дозволяє одночасно критикувати суспільні норми, висміювати їхню нелогічність і створювати нові смисли у світі, де комунікація дедалі більше визначається алгоритмами та фрагментованими нарративами. Саме тому «Аліса» залишається актуальною й у XXI столітті: вона не лише відображає парадокси вікторіанської доби, а й передбачає логіку цифрової епохи, де абсурд став основою культурного дискурсу.

Література

Moqbel, M.C.C. (2023). Logic of nonsense and pragmatics of language used in Lewis Carroll's *Alice's Adventures in Wonderland*. *ELS Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 6(4), 825–835. <https://doi.org/10.34050/elsjish.v5i3.22230>

Rani, N. (2025). The meme as modern satire: Literary functions of internet humor in digital culture. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 13(6), 277–278.

Carroll, L. (2015). *Alice's Adventures in Wonderland* (M. Burstein, Ed.). Princeton: Princeton University Press.